

De ondergeteekende heeft de eer Uwe Majesteit eerbiedig in overweging te geven het hierbij aangeboden ontwerp van wet met de daarbij behorende Memorie van Toelichting aan te bieden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De Minister van Justitie,
(get.) A. E. J. MODDERMAN.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal bij het
Departement van Justitie,

CLANT.

[25. 4.]

BIJLAGE B.

Hierbij behooren twee afzonderlijke adviezen van de staatsraden SWART en DE VRIES.

Aan den Koning.

'S GRAVENHAGE, 15 December 1882.

Krachtens Uwer Majesteits magtiging heeft de Minister van Justitie, bij brief van 10 November II., 2de afdeling n°. 68, bij den Raad van State de overweging aanhangig gemaakt van een ontwerp van wet, houdende bepalingen tot uitvoering van de artt. 38 en 39 van het Wetboek van Strafrecht.

Art. 39 van dat Wetboek, handelende over de strafrechtelijke vervolging van een kind wegens feiten, begaan na zijn tiende levensjaar, doch vóór dat het den leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, wordt gezegd geene bijzondere regeling van procedure te eischen. Slechts worden, volgens het wetsontwerp, alle kosten veroorzaakt door de uitvoering van dat artikel, ten laste van den Staat gebracht en alle stukken, tot die uitvoering vereischt, van zegel en registratie vrijgesteld. De Raad zal de eer hebben nader op art. 28 van het wetsontwerp terug te komen.

Volgens art 38 van het Wetboek van Strafrecht wordt een kind niet strafrechtelijk vervolgd voor een feit, begaan vóór dat het den leeftijd van tien jaren heeft bereikt. Als gevolg dezer uitsluiting van strafvervolging draagt het artikel de kennisneming van het begane feit aan den burgerlijken regter op, welke, op vordering van het openbaar ministerie, de plaatsing van het kind in een Rijksopvoedingsgesticht kan gelasten tot den leeftijd van achttien jaren. Het thans aanhangig wetsvoorstel stelt de regels van procedure vast in deze te volgen. Zij zijn grootendeels aan de strafvordering ontleend.

De Raad van State is met den Minister van oordeel, dat, terwijl door het Wetboek van Strafrecht de kennisneming van dat bijzonder geding aan den burgerlijken regter is opgedragen, ten einde alle denkbeeld aan strafvervolging te vermijden, niettemin de beginselen van strafvordering door dien regter behooren te worden toegepast, omdat daardoor de noodige waarborgen worden verkregen voor eene juiste beoordeeling van het ten laste gelegde feit.

Zich alzoo in het algemeen met de strekking en inhoud van dit wetsontwerp kunnende vereenigen, meent de Raad

van State evenwel eenige opmerkingen onder de aandacht des Ministers te moeten brengen.

In de eerste plaats komt het den Raad voor, dat er eene bedenkelijke leemte bestaat door de niet-voorziening in het geval, dat een kind eenig feit heeft begaan, ter zake waarvan derden als mededaders of medepligtigen voor den gewonen strafregter moeten teregtstaan. Dit geval zal zich voorzeker dikwijls voordoen; meermalen toch wordt een kind als werktuig bij misdrijven gebezigd, inzonderheid door hem, in wiens magt het zich bevindt. Daarin moet door het wetsontwerp worden voorzien en de procedure daarbij te volgen geregeld, ter voorkoming van verschillende moeilijkheden, bij voorbeeld van twee tegenstrijdige vonnissen, wanneer de strafregter het strafbare feit bewezen acht en de civiele regter niet of wel de een meent, dat het ten laste gelegde feit misdrijf is, de ander overtreding of wel in het geheel niet strafbaar.

Ook meent de Raad te mogen vragen, welke de toestand zal zijn van den wettigen vertegenwoordiger in het civiel geding, zoo deze zelf voor het feit, waarvoor het kind teregt staat, vervolgd wordt of is veroordeeld. Indien een strafbaar feit door een kind te zamen met zijnen wettigen vertegenwoordiger is verpleegd en beiden daarvoor teregt staan, is er nog geene »ontstentenis" van dien vertegenwoordiger, waarvan in art. 8 laatste alinea wordt gesproken.

Hierin behoort, naar 's Raads oordeel, te worden voorzien. Welligt zou men kunnen bepalen, dat, bijaldien ter zake van schuld of medepligtigheid aan een feit, waarvoor tegen het kind de plaatsing in een Rijksopvoedingsgesticht zou kunnen worden gevorderd, nog andere personen voor den strafregter betrokken zijn, het geding tegen het kind zal worden geschorst, totdat de zaak voor den strafregter bij eindvonnis is beslist, en dat de beslissing van den strafregter omtrent het bestaan en de strafbaarheid van het feit ook in het civiel geding tegen het kind van kracht zal zijn.

Het zou tevens overweging verdienen aan de justitie de bevoegdheid te verleen en het kind zoolang voorloopig aan te houden, indien namelijk zijne ouders of wettige vertegenwoordiger zelfden zijn aangehouden en het dientengevolge aan eigen lot zou zijn overgelaten of, tot zijn verderf, in slechte handen zou geraken of blijven, waardoor zeker het heilzame doel der wet zoude worden verijdeld. Art. 3 komt den Raad eene minder voldoende voorziening voor, reeds omdat het zich bepaalt tot het geval van ontdekking op heeterlaad, maar bovendien omdat daarbij slechts sprake is van het stellen onder toezigt van een ander, een toezigt, dat niet altijd die behandeling van het kind in zich sluiten zal, als juist op dat oogenblik voor hem gewenscht zou kunnen zijn.

De Raad van State kan zich in de tweede plaats minder goed vereenigen met de wijze, waarop de regten en verplichtingen van den wettigen vertegenwoordiger van het kind en van den rechtsgeleerden raadsman, die »de belangen van het kind in het geding" waarneemt, — de verhouding van dien raadsman tot den vertegenwoordiger, benevens de verhouding van den raadsman tot den raadsman, die hem bijstaat of vervangt in geval van hooger beroep of cassatie, — op welk laatste onderwerp bij de behandeling van artt. 14 en 16 nader zal worden teruggekomen, — in de verschillende desbetreffende artikelen van het wetsontwerp zijn geregeld.

Volgens het juiste beginsel van het wetsontwerp, zooals dit ook in de Memorie van Toelichting wordt uiteengezet, is het kind in het rechtsgeding geene partij — het geding wordt niet tegen het kind, maar tegen zijnen wettigen vertegenwoordiger gevoerd. Hiermede stemt evenwel niet overeen, »dat", — zooals de Memorie van Toelichting zegt, — »vermits de belangen van het kind strijdig kunnen zijn met die van den wettigen vertegenwoordiger, aan het kind een gerechtelijke vertegenwoordiger of raadsman wordt toegevoegd, die al de regten van een partij in het geding bezittende, de belangen van het kind kan waarnemen". Art. 8 al. 2 van het wetsontwerp bepaalt: »Op dien rechtsgeleerden raadsman zijn toepasselijk de wettelijke bepalingen omtrent raadslieden aan beklagden toegevoegd"; en art. 11 al. 1 schrijft voor: »Aan den vertegenwoordiger en den raadsman worden de regten toegekend, bij het Wetboek van Strafvordering aan de beklagden en hunne raadslieden gegeven."

Het komt den Raad van State voor, dat het voorschrift van art. 8 al. 1, volgens hetwelk de regtbank *steeds* eenen regtsgeleerden raadsman *toevoegt*, eene mindere juiste of wenschelijke afwijking is van het gemeene regt, waarnaar de hierboven aangehaalde bepalingen verwijzen.

Die toevoeging behoort, naar 's Raads meening, alléén plaats te hebben, wanneer de vertegenwoordiger niet van eenen raadsman is voorzien. De strijd van belangen, waarvoor de Memorie van Toelichting vreesst, zal, ofschoon dikwijls voorkomende, niet altijd aanwezig zijn en daardoor de imperatieve toevoeging noodzakelijk maken, terwijl, indien zij aanwezig is, het veel meer aanbeveling verdient om, evenals in het geval van ontstentenis van den vertegenwoordiger, in zijne plaats eenen bewindvoerder te benoemen, op wien alle bepalingen van dit wetsontwerp, waarin van den vertegenwoordiger wordt gesproken, van toepassing zijn. Art. 8 al. 3 behoort dan in dien zin te worden aangevuld en ook de vierde alinea daarmede in verband te worden gewijzigd.

Indien het wetsontwerp alzoo wordt gewijzigd, zouden uitsluitend aan den vertegenwoordiger de regten moeten worden gegeven, welke het bestaande Wetboek van Strafvordering aan de beklaagden toekent, namelijk het aantekenen van hooger beroep en de voorziening in cassatie, welke regten in de artt. 13 en 16 van het ontwerp en aan der vertegenwoordiger en aan den raadsman worden verleend, en door welke bepalingen, naar 's Raads oordeel, dikwijls botsingen tusschen die beiden kunnen ontstaan, vooral wanneer er strijd van belangen is tusschen den vertegenwoordiger en het kind.

De verschillende exploiten kunnen dan, conform aan de voorschriften van het Wetboek van Strafvordering, alleen aan den vertegenwoordiger of aan den in zijne plaats benoemden bewindvoerder worden gedaan, en behooren mitsdien de artt. 9, 14 2de alinea, 17 2de en 3 alinea's en 21 in dien zin te worden gewijzigd.

Nog meent de Raad op eene belangrijke leemte in het wetsontwerp te moeten wijzen, met name deze, dat het geene regelen hoegenaamd stelt, volgens welke het ontslag van het kind, krachtens art. 38 in een Rijksopvoedingsgesticht geplaatst uit zoodanig gesticht moet worden verkregen, vóór dat de tijd verstreken is, gedurende welken het naar de uitspraak des burgerlijken regters daarin zou moeten verblijven. Wie behoort daartoe het initiatief te nemen? Op welke wijze, bij welke akte behoort het ontslag te worden gelast? Langs welken formeelen weg moet hiertoe worden gekomen? De Raad zou meenen, dat en de wettige vertegenwoordiger en het Openbaar Ministerie tot het aanvragen van het ontslag bevoegd zullen moeten zijn, — voor den eerstgenoemde ware een aanzoek bij verzoekschrift voldoende; — voorts, dat omtrent het verzoek bij formeele uitspraak des regters moet worden beslist. Zal hiertegen hogere voorziening moeten openstaan? Al deze punten, zoo ook de vormen welke zullen zijn in acht te nemen, vorderen, naar 's Raads inzien, regelen bij deze speciale wet, daar zij geen deel kunnen uitmaken van het Wetboek van Strafvordering.

Art. 1. Aan het slot der eerste alinea van dit artikel zijn blijkbaar de woorden *bij de Regtbank* uitgevallen. In de laatste alinea wordt van *genoemde* regtbanken gesproken.

Art. 2. De Raad mag bij dit artikel de opmerking niet terughouden, dat met het oog op de gewichtige wijzigingen, die het Wetboek van Strafvordering moet ondergaan ook met betrekking tot de opsporing, het verder onderzoek en de beregting der misdrijven, eene definitieve beoordeeling dezer voordragt niet wel mogelijk is, vóór dat die wijzigingen onherroepelijk zullen zijn vastgesteld. De behandeling en vaststelling dezer wetsvoordragt zullen tot na dat tijdstip dienen te worden verschoven.

Art. 7 al. 2. Daar een door een kind beneden de tien jaren begaan feit ingevolge het nieuwe Strafwetboek nimmer *misdrijf* kan worden genoemd, komt het beter voor, in plaats van de uitdrukking » dat het feit niet oplevert een misdrijf, » te stellen: » dat het feit niet valt in de bepaling van een misdrijf », welke de woorden zijn van art. 38 van dat Wetboek.

Art. 8 ult. al. In deze alinea moeten de woorden » de volgende bepalingen dezer » vervangen worden door het enkele woord: *deze*. Immers reeds in art. 5 is van den vertegenwoordiger van het kind sprake

Art. 9. Het hier aangehaalde art. 173 is de bepaling die in het gewijzigd Wetboek van Strafvordering onder dat nummer zal voorkomen. Welligt ondergaat echter dat nummer en misschien ook nog andere nummers in den loop der behandeling van dat wetsontwerp verandering. De Raad wijst hier op hetgeen door hem bij art. 2 is opgemerkt.

Art. 10 ult. al. De woorden » op straffe van nietigheid », voorkomende in de laatste alinea van art. 10, schijnen te moeten vervallen. Is er tegen het in deze alinea bepaalde gehandeld en aan de verklaringen van het kind bewijskracht toegekend, dan heeft er wetschennis plaats gehad, waarop de gewone regelen door den hooger regter of in cassatie kunnen worden toegepast.

Art. 12. Bij dit artikel acht de Raad het wenschelijk onder de aandacht des Ministers te brengen de vraag, of het, in het belang van het kind, niet geraden is den regter *de bevoegdheid* te geven, ingeval tot niet-plaatsing in een Rijksopvoedingsgesticht is besloten, zich bij zijne uitspraak bloot tot dit dictum te bepalen. 's Regters uitspraak toch is een vonnis, voor publiciteit vatbaar, in ieder geval in het openbaar uitgesproken. Ligt kan uit de overwegingen en het dictum omtrent het feit en de schuld voor het kind, dat de wetgever zelf van alle toerekenbaarheid ontlast, eene onuitwischbare *nota infamiae* voortvloeijen ook in gevallen, waarin alles zou pleiten voor eene besparing van zoodanigen smet. Men bedenke, dat hier geen misdrijf bestaat, dat vervolging (om het hier in het voorbijgaan zoo te mogen noemen) zelfs niet verplicht is, maar alleen dan behoeft te geschieden, als zij in het moreel belang van het kind noodig geacht wordt; dat dus dezelfde of gelijksoortige feiten door andere kinderen kunnen zijn of worden begaan zonder vervolging en mitsdien bekendwording. Welke grond kan er dus bestaan om den regter te verplichten, ook tegen eigen inzicht en waar hijzelf na ingesteld onderzoek het niet noodig mogt achten, toch op het kind, dat hij aan de maatschappij teruggeeft, eenen stempel te drukken, die misschien in diens eigen oog of in dat van anderen eene krenking teweegbrengt, welke het op zijn volgend levenspad van ontberekbaar nadeel kan wezen? Door het toekennen van de boven aangegeven vrijheid aan den regter zou, naar 's Raads inzien, de bijzondere aard van dit geding beter dan bij dit artikel zijn in het oog gehouden.

Art. 13 al. 3. De woorden » echter alleen » worden, naar 's Raads inzien, hier niet juist gebezigd, waar van geene inkorting, maar veelmeer van eene uitbreiding van bevoegdheid sprake is. Deze alinea en de volgende zouden beter luiden, indien gelezen werd:

Hooger beroep van de zijde der laatstgenoemden is toegelaten, indien bij het vonnis is aangenomen, dat het kind het feit, in het exploit van oproeping omschreven, heeft begaan, zelfs indien de plaatsing in een Rijksopvoedingsgesticht niet is bevolen.

In dit geval kan op dat hooger beroep. . . .

Art. 14 al. 3. De bepaling der 3de alinea van art. 14, dat de regtsgeleerde raadsman zich kan doen bijstaan of vervangen bij de behandeling der zaak in appél door eenen raadsman tot de praktijk in strafzaken voor het hof bevoegd, komt den Raad van State vreemd voor. Indien de eerste raadsman de zaak niet meer kan waarnemen, behoort hij te defungeeren en een nieuwe raadsman door den vertegenwoordiger te worden gekozen of hem te worden toegevoegd.

Art. 16 al. 2. Nu in de 2de alinea van art. 16 het 2de tot en met het 5de lid van art. 14 eenvoudig worden toepasselijk verklaard op het geding in cassatie, komt men tot de — zeker niet bedoelde — gevolgtrekking, dat daarbij als raadsman zal kunnen optreden de zoodanige, die tot

de praktijk bij het *hof* bevoegd is. Die raadsman zal moeten zijn een bevoegde tot de praktijk bij den Hoogen Raad. Overigens verwijst de Raad naar hetgeen hierboven omtrent art. 14 reeds is opgemerkt.

al. 3. Uit de 3de alinea van dit artikel zullen de woorden: » of dat er geene noodzakelijkheid bestaat om zijne plaatsing in een Rijksoopvoedingsgesticht te bevelen », moeten wegvallen, omdat dit eene zuiver feitelijke beslissing is, die voor cassatie, ook in het belang der wet, niet vatbaar is.

Art. 20. De redactie van art. 20, hoewel op zichzelf niet onjuist, acht de Raad eenigszins gewrongen en daardoor minder duidelijk. De redactie van art. 20 in het ontwerp der Staatscommissie zou, naar zijne meening, de voorkeur verdienen.

Art. 22 *al.* 2. Vermits de uitspraak omtrent de wraking een vonnis is, zal zij ingevolge het voorschrift van art. 156 der Grondwet met opene deuren behooren te worden uitgesproken.

Art. 23. Zal de echtgenoot van den vertegenwoordiger van het kind of van diens gemagtigde als getuige kunnen worden gewraakt of zich als getuige kunnen verschoonen? Volgens de woorden van het artikel niet. Maar is dat de bedoeling?

Art. 25. Aangezien hier de junctief van de regtbank, het *hof* of van den Hoogen Raad de rede is, zal het woordje » en » in *of* dienen te worden veranderd.

Art. 28. Wat dit artikel thans behelst, komt den Raad eene onnoodige bepaling voor. Immers is de strafvervolgving tegen een kind van boven de 10 tot 16 jaren een gewoon strafproces. Ten aanzien van de kinderen, bedoeld in art. 39 Strafwetboek, zullen echter ook bepalingen noodig zijn, regelende de vormen van het ontslag, hetwelk de regter altijd, dus vóór het 18de levensjaar van het kind, kan gelasten. De Raad verwijst ten dezen aanzien naar zijne laatste opmerking bij de algemeene beschouwingen van dit advies.

Eindelijk meent de Raad van State in overweging te moeten geven aan het wetsontwerp een slotartikel toe te voegen, bepalende, dat het in werking zal treden te gelijk met het Wetboek van Strafrecht.

Tegen dit wetsontwerp overigens geene bedenkingen hebbende, heeft de Raad van State de eer Uwe Majesteit eerbiedig in overweging te geven het te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nadat op 's Raads advies zal zijn acht geslagen.

Het zou Uwe Majesteit kunnen behagen dit advies daartoe aan den Minister van Justitie te doen toekomen.

De Vice-President van den Raad van State,

(get.) VAN REENEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie,

CLANT.

[25. 5.]

BIJLAGE B¹.

Afzonderlijk advies van den Staatsraad SWART, behoorende bij het advies van den Raad van State van den 15den December 1882, n°. 5.

De ondergeteekende, die, uit hoofde van ongesteldheid van den Staatsraad jhr. mr. W. A. C. DE JONGE, aan het voorbereidend onderzoek van het wetsontwerp betrekkelijk de uitvoering van de artt. 38 en 39 van het Wetboek van Strafrecht heeft deelgenomen, kan zich echter niet vereenigen met de aantekening in 's Raads advies voorkomende op art. 12, waarbij in substantie wordt in overweging gegeven om den rechter de bevoegdheid te geven, ingeval tot nietplaatsing in een Rijksoopvoedingsgesticht van het kind is besloten, zich bij zijne uitspraak bloot tot dit dictum te bepalen. Dat dictum toch is een vonnis, hetwelk dan ook in het openbaar moet worden uitgesproken, en daarop is art. 156 der Grondwet van toepassing, volgens hetwelk alle vonnissen de gronden, waarop zij berusten, moeten inhouden. Die bepaling komt niet tot haar recht, indien de motieven, die tot 's rechters beslissing geleid hebben, geheel niet of zelfs zoo zij slechts op een enkel punt bij de uitspraak worden medegedeeld.

Eene dergelijke bepaling zou dan ook niet strooken met andere artikelen van het ontwerp. De officier van justitie zou de noodige leiddraad missen om zijne grieven in appèl voor te dragen, — de derde alinea van art. 13 zou het beroep van de zijde der vertegenwoordigers moeten beperken tot het geval, dat de plaatsing van het kind in een Rijksoopvoedingsgesticht is bevolen, — het publiek ministerie zou het recht van cassatie moeten missen, ingeval in hooger beroep de plaatsing is geweigerd geworden. Immers tegen eene bloot feitelijke beslissing is geene cassatie denkbaar. In het kort de bevoegdheid van het publiek ministerie zoude in hooge mate beperkt en een volledig rechterlijk onderzoek zeer belemmerd worden.

Waar zoodanige gewichtige bezwaren van juridischen

aard het voorstel in 's Raad advies voorkomende, zijns inziens, onaannemelijk maken, acht de ondergeteekende het overbodig bij den eenigen utiliteitsgrond, die daarvoor is aangevoerd, uitvoerig stil te staan. Alleen veroorlooft hij zich de opmerking, dat, indien de rechter zich in het aangegeven geval tot een bloot dictum bepaalt, het kind ook nooit bij rechterlijk vonnis van alle blaam zou zijn gezuiverd door de regterlijke beslissing, dat hij het feit niet heeft begaan of dat dat feit niet valt in de omschrijving van eenig misdrijf.

Ook de opmerking, in 's Raads advies voorkomende op de derde alinea van art. 13, komt den ondergeteekende minder juist voor. In stede van die zou de ondergeteekende meenen, dat de alinea in dien zin behoort te worden gewijzigd, dat het hooger beroep ook kan worden ingesteld op grond van het sustenu, dat het feit, waarvoor het kind terecht heeft gestaan, ten onrechte geacht is te vallen in de bepaling van eenig misdrijf.

De ondergeteekende heeft de eer deze zijne bedenkingen eerbiedig aan het oordeel van Uwer Majesteits Regeering te onderwerpen.

Het lid van den Raad van State,

(Get.) A. J. SWART.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie,

CLANT.